

مصاحبه

روند گسترش صنعت بیمه در ایران

مصاحبه نشریه "آسیا"
با دکتر همتی رییس کل
بیمه مرکزی ایران

مطلبی که پیش رو دارید، متن گفتگوی کارشناسان روابط عمومی شرکت بیمه آسیا با آقای دکتر عبدالناصر همتی رییس کل بیمه مرکزی ایران است. در این مصاحبه آقای دکتر همتی به سؤالات کارشناسان در زمینه سیاست‌گذاری‌های اخیر مشارکت مردمی در این صنعت، بیمه‌های اختیاری و سایر مسائل مربوط به بازار بیمه پاسخ دادند. توجه خوانندگان گرامی را به این مصاحبه جلب می‌کنیم:

تاریخی نسبتاً کوتاهی دارد. سابقه فعالیت بیمه در ایران به ۶ سال قبل برمی‌گردد در حالی که بیمه در کشورهای توسعه یافته از سابقه بسیار طولانی‌تری برخوردار است.

در ابتدای فعالیت بیمه در کشور، استقبال عمومی از آن اندک بود. این امر از دو ویژگی اقتصادی و فرهنگی ناشی می‌شد. از یک سو پایه‌های اقتصادی ایران مستحکم نبود و بیمه تکیه‌گاه مناسبی برای فعالیت نداشت. از سوی دیگر فرهنگ فعالیت بیمه‌ای در کشور هنوز

جناب دکتر همتی، ضمن تشکر از اینکه در این گفت وگو شرکت نمودید، در ابتدا از جنابعالی می‌خواهیم نظر خود را در مورد روند گسترش صنعت بیمه در کشور بیان بفرمایید.

با نگاهی گذرا به رشد بیمه‌های بازرگانی در کشور، روند کندی را در این زمینه مشاهده می‌کنیم. به عبارت دیگر تاریخ صنعت بیمه در کشور دچار مکشهایی در مسیر حرکت خود بوده است. صنعت بیمه در کشور قدمت

شکل نیافته بود. بدین جهت بستر مناسبی برای صنعت بیمه در جامعه وجود نداشت.

سالهای دهه پنجاه، دورانی است که صنعت بیمه در کشور به سرعت رشد کرد. نظر به این که بیمه و به ویژه بیمه بازرگانی یک بخش خدماتی از اقتصاد است، بنابراین شکوفایی اقتصادی در یک کشور یقیناً بر رشد صنعت بیمه تأثیر مثبتی بر جای می‌گذارد. باید توجه داشت که اقتصاد تک محصولی ایران در آن دوران متکی بر درآمدهای نفتی بود. افزایش قیمت نفت در دهه پنجاه به میزان چهار برابر، درآمد هنگفتی برای کشور به ارمغان آورد. این افزایش درآمد سبب ایجاد شرکتهای متعدد بیمه در سطح کشور شد.

برنامه ریزی نادرست اقتصادی رژیم گذشته که بر مبنای الگوهای مصرف و واردات کالاها و خدمات لوکس استوار بود، پیامدهای زیانباری برای کشور در پی داشت. در این میان با آنکه صنعت بیمه و نظام بانکی از نظر کمی رشد قابل توجهی پیدا کردند ولی بیشتر شرکتهای از نظر کیفی ساختاری وابسته داشتند و منافع ملی را تأمین نمی‌کردند.

پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، وضعیت بسیاری از شرکتهای بیمه در حالت بلاتکلیفی باقی ماند. طبق قانون اساسی (اصل ۴۴) تمام شرکتهای بیمه، دولتی اعلام شدند. پس از آن طبق مصوبه ۱۳ آذر ۱۳۶۷ فعالیت بیمه‌های بازرگانی در قالب چهار شرکت بیمه ایران، آسیا، البرز و دانا ادامه یافت. اساساً بعد از سال ۱۳۶۷ شاهد تدوین یک سری برنامه‌های اصولی برای صنعت بیمه هستیم و این برنامه‌ها به تدریج رشد خوبی را در این صنعت موجب شد.

در سالهای اخیر دست اندرکاران بیمه برخی نقاط ضعف بیمه را شناسایی کرده و در حال رفع

آنها هستند. یکی از این مسائل موضوع فرهنگ بیمه و عدم شناخت مردم از این صنعت است و دیگری مشکلات ساختاری است. ما در حال گشودن این گره‌ها هستیم و نتیجه این تلاشها هم اکنون هویدا شده است.

برای نمونه در حال حاضر یک رشد دو رقمی در صنعت بیمه مشاهده می‌شود. با توجه به ارزیابی انجام شده با اینکه برخی از رشته‌های بیمه تحت تأثیر تورم بوده‌اند، با اینحال رشد بیمه در سال ۷۴ نسبت به سال ۷۳ رقم ۷۱ درصد را نشان می‌دهد. این میزان رشد بسیار بالاست. به خصوص که طبق محاسبه انجام گرفته رشد واقعی حق بیمه در سال ۷۴، ۳ درصد بوده است.

از سوی دیگر رشد خسارتها در صنعت بیمه کشور نیز بسیار فزونی یافته است. حدود ۸ درصد در خسارت رشد مشاهده می‌شود ضریب خسارت نیز در کشور رو به بهبودی است، یعنی به سمت منافع بیمه‌گذار پیش می‌رود. رشد خسارت نشان می‌دهد که صنعت بیمه بیشتر و بهتر به مردم و بیمه‌گذاران خسارت پرداخت می‌کند و این خود عامل جذب مردم به صنعت بیمه می‌شود.

به طور خلاصه می‌توان گفت که دلایل عدم رشد بیمه طی ۶ سال گذشته یکی ساختار نادرست اقتصادی که ساختار مناسبی نبوده و دیگری تحولات سیاسی عمده در کشور بوده است. البته به یمن تأکید حضرت امام (ره) و علمای عظام و مصوبات مجلس شورای اسلامی در مورد عقد بیمه، اکثر مشکلات موجود حل شده است و هم اکنون بیمه به عنوان یکی از عقود شرعی و ضروری برای حیات اقتصادی و اجتماعی جامعه در حال همه‌گیر شدن می‌باشد.

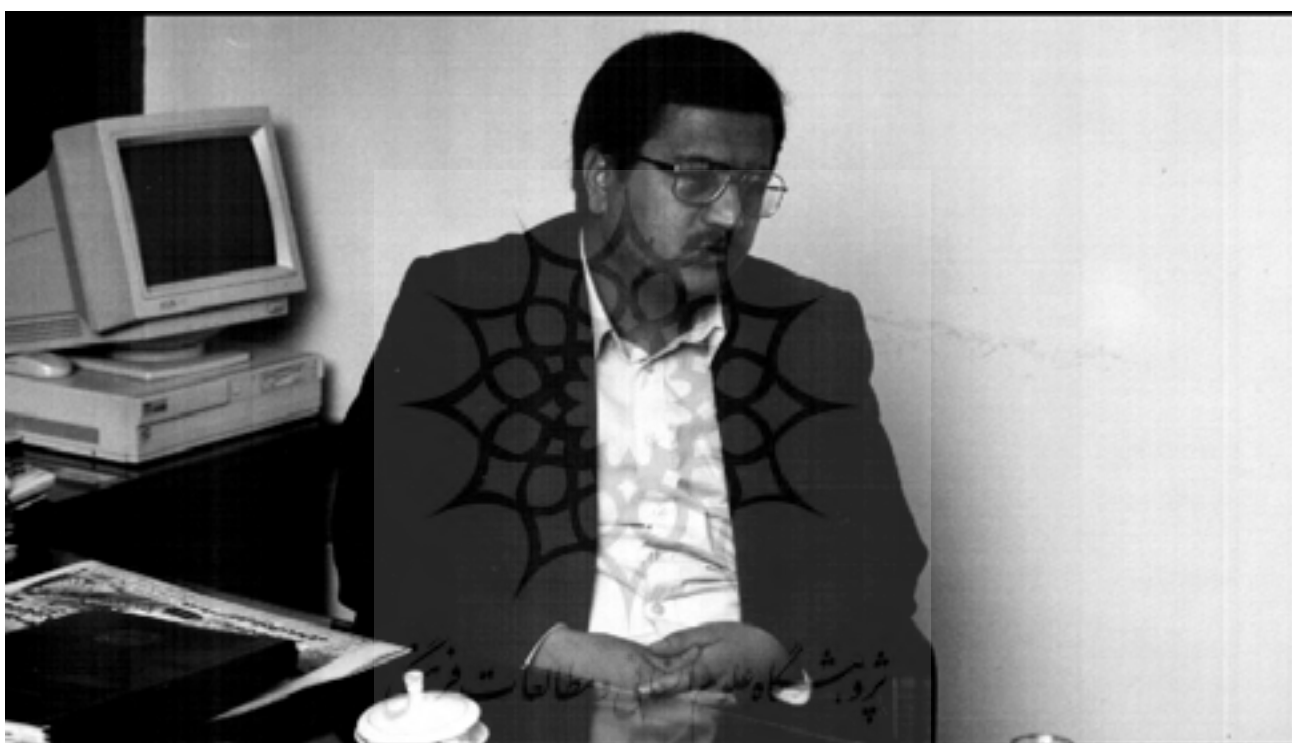
دلایل عدم توجه به بیمه‌های اختیاری در

کشور چیست و چه راه حلی برای این موضوع پیشنهاد می‌کنید؟

من هم معتقدم که توجه عمده به بیمه‌های اجباری معطوف است. در حال حاضر بسیاری از بیمه‌نامه‌های کشور اجباری هستند. دلیل این امر آن است که مردم نسبت به پوشش‌های بیمه‌ای آگاهی کافی ندارند. اگر مردم از مزایای بسیاری از پوشش‌های اختیاری آگاهی یابند به سمت آن گرایش می‌یابند، بنابراین یکی از دلایل این امر، مسئله فرهنگی و عدم شناخت است.

طرف دیگر تعداد شرکت‌های بیمه در کشور ما نسبت به جمعیت بسیار محدود است. در حال حاضر در کشور پنج شرکت عمده بیمه به موجب قانون فعالیت می‌کنند. ظرفیت این شرکتها محدود است. این ظرفیت تنها برای بیمه‌های اجباری کفایت می‌کند و این شرکتها نمی‌توانند برای بیمه‌های اختیاری وقت و ظرفیت نامحدودی صرف کنند، زیرا بیمه‌های اجباری سهل‌الوصول‌تر هستند و خیلی سریع به سودآوری می‌رسند. بنابراین برای گسترش بیمه‌های اختیاری باید

هم شرکت‌های بیمه متنوع‌تر گردند و هم ساختار خصوصی ایجاد شود. زیرا با ایجاد ساختار خصوصی ظرفیت سازی می‌شود و به دنبال آن زمینه جذب و ارائه بیمه‌نامه‌های اختیاری به مردم فراهم می‌گردد. یکی از برنامه‌های اساسی برای جذب بیمه‌نامه‌های اختیاری توسعه شبکه فروش است. این سیاستی بود که ما در پیش گرفتیم و در سال گذشته توانستیم به میزان کل سالهای فعالیت صنعت بیمه در کشور، نمایندگی ایجاد کنیم.

مسئله دوم این است که صنعت بیمه جز در یک مقطع زمانی کوتاه که خصوصی بود، هم اکنون ساختار دولتی دارد. به نظر من این نوع ساختار از توجه زیاد به بیمه‌های اختیاری جلوگیری می‌کند. وقتی بیمه‌های اجباری وجود دارند و بعضاً سودآور نیز هستند، انگیزه ارائه پوشش‌های اختیاری در شرکت‌های دولتی کاهش می‌یابد.

ولی اگر یک ساختار خصوصی در صنعت بیمه وجود داشته باشد که به دنبال منافع بیشتر و جذب مشتری باشند، این مشکل حل می‌شود. از

کند، به همان نسبت بیمه‌های اختیاری نیز توسعه می‌یابد.

دست اندرکاران بیمه در کشور باید بکوشند از طریق پرداخت خوب و به موقع خسارت، مردم را به این قسمت ترغیب کنند. زیرا هنگام پرداخت خسارت است که مردم احساس می‌کنند نیاز به کمک دارند. ولی اگر هنگام پرداخت خسارت آنها را تحت فشار قرار دهیم و کمتر از آنچه باید پرداخت شود به آنها بپردازیم، طبیعی است که مردم نسبت به بیمه‌های اختیاری دلسرد می‌شوند. توفیقی که در شرکتهای بیمه در زمینه

یعنی تا سال ۱۳۷۳ در کل کشور ۷ نمایندگی فروش بیمه وجود داشت و در سال ۷۴ به تنهایی به ۸ نمایندگی مجوز فعالیت داده شد. یعنی در طی یک سال بیش از دو برابر به ظرفیت فروش افزوده شده است. شرکت بیمه آسیا نیز طبق آمار ۲۳۷ نمایندگی داشته و در سال ۷۴ این رقم به ۴۴۴ نمایندگی افزایش یافته است.

اجرای این سیاست توفیقات زیادی در پی داشته است. به ویژه، بیمه‌های عمر و پس‌انداز و بیمه بدنه اتومبیل از رشد بسیار خوبی برخوردار بوده‌اند. در رشته‌های آتش سوزی، صادرات و

بیمه‌های اختیاری حاصل شده به خاطر همین تغییر برخورد با مردم و تجدید نظر در شیوه صدور بیمه‌نامه و پرداخت خسارت است.

جناب عالی فعالیت بخش خصوصی را در صنعت بیمه کشور چگونه ارزیابی می‌کنید؟
من معتقدم از نظر نظارت و کنترل بر فعالیت شرکتهای بیمه، بهتر است دولت به طور جدی حضور داشته باشد، ولی در امور اجرایی و شبکه فروش باید از بخش خصوصی استفاده

ترانزیت نیز با افزایش پرتفوی روبرو هستیم. این واقعیت را نیز باید قبول کرد که در کشوری که فرهنگ بیمه در سطح پایینی است، لازم است که یک سری بیمه‌های اجباری وجود داشته باشند تا اجباراً مردم به سوی بیمه کشیده شوند. بنابراین وجود بیمه‌های اجباری عیب نیست. در کشوری که توسعه بیمه در ابتدای راه است، وجود بیمه‌های اجباری شاید مفید هم باشد. البته باید بیمه‌های اجباری را نسبت به بیمه‌های اختیاری کم کنیم. هر میزان فرهنگ بیمه در یک کشور گسترش پیدا

شود. طبق اصل ۴۴ قانون اساسی، شرکتهای بیمه کشور دولتی هستند. ولی با توجه به تبصره‌های ذیل همان اصل، اگر این امر به زیان توسعه اقتصادی کشور باشد، دولت می‌تواند قلمرو فعالیت این شرکتهای را طوری تعیین کند که موجب شکوفایی اقتصاد شود.

در حال حاضر ما قصد داریم بخش خصوصی را ترغیب کنیم و سرمایه این بخش را در صنعت بیمه جذب نماییم. این امر موجب افزایش اشتغال در کشور می‌شود. از سوی دیگر مالیات خوبی برای دولت دربردارد و با توسعه بیمه، منافع عمومی و یا به عبارتی امنیت اجتماعی در کشور ایجاد می‌شود. همان طور که عرض شد، به نظر من برای توسعه بیمه و رقابت بیشتر در این زمینه باید شرکتهای بیشتری در کشور ایجاد شوند. یک رقابت سالم به نفع بیمه‌گذار خواهد بود. به نظر من اگر قرار است شرکت جدیدی تأسیس شود، دولتی نباشد. ماهیت شرکتهای بیمه بازرگانی است و هر چقدر شرکت بیمه از این ماهیت بازرگانی دور شود، فعالیتش کندتر خواهد شد. باید ترکیب مطلوبی از بخش دولتی و خصوصی ایجاد شود. یکی از مشکلاتی که شرکتهای بیمه در حال حاضر با آن مواجه هستند مقررات دست و پاگیری است که اجازه توسعه، آموزش و به کارگیری بهینه از نیروی انسانی را به این شرکتهای نمی‌دهد. این مشکلات در ساختار دولتی دیده می‌شوند.

ما باید به سمت مقررات زدایی در شرکتهای فعلی بیمه بپردازیم. یعنی این شرکتهای به صورت غیردولتی اداره شوند. همچنین در کنار این شرکتهای دولتی اجازه بدهیم که شرکتهایی با

ساختار خصوصی فعالیت کنند. رقابت بین این شرکتهای به نفع بیمه‌گذار است. البته در زمینه خصوصی سازی شرکتهای بیمه یک سری موانع قانونی وجود دارد و ما نمی‌خواهیم خلاف مصالح نظام حرکت کنیم.

در حال حاضر جمهوری اسلامی ایران از نظر فعالیت

بیمه‌ای در چه سطحی از لحاظ جهانی قرار دارد؟ به لطف خدا به دلیل رشد خوبی که در صنعت بیمه کشور به وجود آمده است رتبه ایران در سطح جهانی اصلاح شده و از رتبه ۶۱ در سال ۱۳۷۲ به رتبه ۵۳ در سال ۷۳ رسیده است و این امر به خاطر رشد بیمه و نیز ثبات اقتصادی در کشور بوده است. اگر این روند موفقیت آمیز به همین منوال ادامه یابد، در آینده نزدیک جایگاه خوبی در سطح بین‌المللی خواهیم داشت.

با توجه به اینکه شرکت بیمه آسیا قصد دارد در آینده نزدیک یک نشریه تخصصی بیمه منتشر کند، نظر خود را در این زمینه بیان فرمایید.

نشریه "آسیا" کار بسیار مثبت و خوبی است. این مطلب را نه به عنوان مسئول بیمه مرکزی بلکه به عنوان فردی که در تبلیغات فعالیت زیادی داشتم عرض می‌کنم. در این نشریه می‌توانیم نقش تعیین‌کننده‌ای در امر آموزش پرسنل بر عهده داشته باشیم. انتقال نظرات مدیران و کارشناسان بیمه آسیا در مورد مسائل و مشکلات درون صنعت بیمه می‌تواند نقش مهمی در حل آن مسائل داشته باشد. من به شما و مسئولین بیمه آسیا تبریک می‌گویم.

